

EURÓPSKY DOZORNÝ ÚRADNÍK PRE OCHRANU ÚDAJOV

Zhrnutie stanoviska európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov k návrhu rozhodnutia Rady o uzatvorení obchodnej dohody o boji proti falšovaniu medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi, Austráliou, Kanadou, Japonskom, Kórejskou republikou, Spojenými štátmi mexickými, Marockým kráľovstvom, Novým Zélandom, Singapurskou republikou, Švajčiarskou konfederáciou a Spojenými štátmi americkými

(Skrátená verzia. Úplný text tohto stanoviska v anglickom, francúzskom a nemeckom jazyku je dostupný na webovej stránke európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 215/08)

I. Úvod

I.1. Legislatívny proces k ACTA

1. Komisia predložila 24. júna 2011 návrh rozhodnutia Rady o uzatvorení obchodnej dohody o boji proti falšovaniu (ďalej len „ACTA“ alebo „dohoda“) medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi, Austráliou, Kanadou, Japonskom, Kórejskou republikou, Spojenými štátmi mexickými, Marockým kráľovstvom, Novým Zélandom, Singapurskou republikou, Švajčiarskou konfederáciou a Spojenými štátmi americkými ⁽¹⁾.

2. Cieľom dohody je presadzovanie práv duševného vlastníctva prostredníctvom vypracovania spoločného prístupu k presadzovaniu a uľahčenia spolupráce na medzinárodnej úrovni. Kapitola II obsahuje opatrenia vo viacerých oblastiach práva, konkrétne v oblasti občianskoprávneho presadzovania (oddiel 2), opatrení na hraniciach (oddiel 3), trestnoprávneho presadzovania (oddiel 4) a presadzovania práv duševného vlastníctva v digitálnom prostredí (oddiel 5). Kapitola III obsahuje opatrenia na zlepšenie postupov presadzovania a kapitola IV je venovaná medzinárodnej spolupráci.

3. Dohodu ACTA prijala Rada jednomyselne v decembri 2011 ⁽²⁾ a 26. januára 2012 ju podpísala Európska komisia a 22 členských štátov ⁽³⁾. Podľa článku 40 dohody nadobúda ACTA platnosť po ratifikácii šiestimi signatárskymi štátmi. Aby však dohoda nadobudla platnosť ako právny predpis EÚ, musí ju ratifikovať EÚ, čo znamená schválenie Európskym parlamentom v rámci postupu udeľovania súhlasu pre medzinárodné obchodné dohody ⁽⁴⁾ a ratifikáciu členskými štátmi v rámci ich ústavných postupov. Hlasovanie Európskeho parlamentu o dohode ACTA sa podľa plánu uskutoční na plenárnom zasadnutí v priebehu roka 2012.

I.2. Súčasný stav dohody ACTA v EÚ

4. V uplynulých mesiacoch sa v súvislosti s dohodou ACTA vyskytli prejavy rastúceho znepokojenia ⁽⁵⁾. To viedlo Európsku komisiu k tomu, že 22. februára 2012 oznámila svoj zámer požiadať Súdny dvor

⁽¹⁾ Návrh Komisie týkajúci sa rozhodnutia Rady o uzatvorení obchodnej dohody o boji proti falšovaniu medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi, Austráliou, Kanadou, Japonskom, Kórejskou republikou, Spojenými štátmi mexickými, Marockým kráľovstvom, Novým Zélandom, Singapurskou republikou, Švajčiarskou konfederáciou a Spojenými štátmi americkými, KOM(2011) 380 final.

⁽²⁾ Text dohody v najnovšej verzii Rady z 23. augusta 2011 je dostupný na webovej stránke: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st12/st12196.en11.pdf>

⁽³⁾ Nemecko, Cyprus, Estónsko, Holandsko a Slovensko dohodu zatiaľ nepodpísali.

⁽⁴⁾ V zmysle článku 218 ods. 6 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

⁽⁵⁾ Pozri okrem iného: <http://euobserver.com/9/115043>; <http://euobserver.com/871/115128>; https://www.bfdi.bund.de/bfdi_forum/showthread.php?3062-ACTA-und-der-Datenschutz, <http://www.bbc.co.uk/news/technology-17012832>

Európskej únie o stanovisko k dohode ⁽⁶⁾. S takýmto postupom sa počíta v článku 218 ods. 11 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ⁽⁷⁾.

5. Dňa 4. apríla 2012 Komisia rozhodla, že položí Súdnemu dvoru túto otázku: „Je obchodná dohoda o boji proti falšovaniu (ACTA) v súlade s európskymi zmluvami, predovšetkým s Chartou základných práv Európskej únie?“ ⁽⁸⁾ V prípade, že výsledok bude negatívny, v článku 218 ods. 11 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa jasne uvádza, že „zamýšľaná dohoda nemôže nadobudnúť platnosť, pokiaľ nie je zmenená alebo doplnená alebo pokiaľ nie sú zmluvy revidované“.

6. Žiadosť Komisie o stanovisko Súdneho dvora však neznamená automatické pozastavenie postupu udeľovania súhlasu, ktorý v súčasnosti prebieha v Európskom parlamente. Po rokovaní Výboru pre medzinárodný obchod Európskeho parlamentu bolo prijaté rozhodnutie, že sa bude pokračovať hlasovaním o dohode podľa plánovaného programu ⁽⁹⁾.

1.3. Dôvody druhého stanoviska európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov k dohode ACTA

7. Vo februári 2010 vydal európsky dozorný úradník pre ochranu údajov stanovisko z vlastného podnetu s cieľom upriamiť pozornosť Komisie na aspekty ochrany súkromia a údajov, na ktoré bolo potrebné prihliadať pri rokovaní o dohode ACTA ⁽¹⁰⁾. Aj keď rokovania prebiehali bez prístupu verejnosti, objavovali sa náznaky, že dohoda ACTA bude obsahovať opatrenia na vymáhanie práv v internetovom prostredí, ktoré sa dotknú práva na ochranu údajov, predovšetkým mechanizmus trikrát a dosť ⁽¹¹⁾.

8. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov sa vtedy vo svojej analýze zameriaval na zákonnosť a primeranosť tohto druhu opatrení a dospel k záveru, že zavedenie opatrení, ktoré povedú k masívnemu dohľadu nad užívateľmi internetu, v dohode ACTA by bolo v rozpore so základnými právami EÚ, a predovšetkým s právami na ochranu súkromia a údajov podľa článku 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a článkov 7 a 8 Charty základných práv EÚ ⁽¹²⁾. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov navyše zdôraznil potrebu záruk pri medzinárodných výmenách osobných údajov v súvislosti s presadzovaním práv duševného vlastníctva.

9. Teraz, po zverejnení textu navrhovanej dohody ACTA ⁽¹³⁾, európsky dozorný úradník pre ochranu údajov považuje za vhodné vydať druhé stanovisko k dohode ACTA s cieľom zhodnotiť niektoré ustanovenia dohody z hľadiska ochrany údajov, a tým poskytnúť konkrétny odborný posudok, ktorý by sa mohol brať do úvahy v rámci ratifikačného procesu. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov preto, konajúc z vlastného podnetu, prijal toto stanovisko založené na článku 41 ods. 2 nariadenia (ES) č. 45/2001 s cieľom poskytnúť usmernenie k otázkam ochrany súkromia a údajov, ktoré vyplývajú z dohody ACTA.

(Skrátená verzia. Úplný text tohto stanoviska v anglickom, francúzskom a nemeckom jazyku je dostupný na webovej stránke európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov <http://www.edps.europa.eu>)

⁽⁶⁾ Vyhlásenie komisára Karela De Guchtta o ACTA (obchodnej dohode o boji proti falšovaniu), <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/12/128>

⁽⁷⁾ V článku 218 ods. 11 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa stanovuje: „Členský štát, Európsky parlament, Rada alebo Komisia môžu získať stanovisko Súdneho dvora k tomu, či je zamýšľaná dohoda v súlade s ustanoveniami zmlúv. Ak je stanovisko Súdneho dvora záporné, zamýšľaná dohoda nemôže nadobudnúť platnosť, pokiaľ nie je zmenená alebo doplnená alebo pokiaľ nie sú zmluvy revidované.“ Podľa článku 107 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, „Stanovisko sa môže týkať tak otázky, či je navrhovaná zmluva zlučiteľná s ustanoveniami zmlúv, ako aj otázky, či je Únia alebo ktorákoľvek jej inštitúcia oprávnená uzatvoriť takúto zmluvu.“

⁽⁸⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/354&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

⁽⁹⁾ Pozri <http://www.europa.eu/article/parliament-halts-sending-acta-court-justice>

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov k prebiehajúcim rokovaniam Európskej únie týkajúcim sa obchodnej dohody o boji proti falšovaniu (ACTA), Ú. v. EÚ C 147, 5.6.2010, s. 1.

⁽¹¹⁾ „Politiky trikrát a dosť na odpojenie od internetu“ alebo systémy „postupnej reakcie“ umožnia nositeľom autorských práv alebo povereným tretím stranám monitorovať užívateľov internetu a identifikovať údajných porušovateľov autorských práv. Poskytovatelia internetových služieb (ISP) by mali po kontaktovaní údajného porušovateľa upozorniť užívateľa identifikovaného ako porušovateľa a po obdržaní prvých troch upozornení by mal byť odpojený od internetu.

⁽¹²⁾ Charta základných práv Európskej únie, Ú. v. EÚ C 303, 14.12.2007, s. 1.

⁽¹³⁾ Porovnaj poznámku pod čiarou 3.

II. Záver

67. Aj keď európsky dozorný úradník pre ochranu údajov uznáva oprávnený záujem zabezpečiť presadzovanie práv duševného vlastníctva v medzinárodnom kontexte, je potrebné dosiahnuť správnu rovnováhu medzi požiadavkami na ochranu práv duševného vlastníctva a právami na ochranu súkromia a údajov.

68. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov zdôrazňuje, že prostriedky, ktoré sa plánujú na posilnenie presadzovania práv duševného vlastníctva, nesmú ísť na úkor základných práv a slobôd jednotlivcov v oblasti ochrany súkromia a údajov a slobody prejavu a ďalších práv, ako je napríklad prezumpcia nevinu a účinná súdna ochrana.

69. Mnohé z opatrení, s ktorými sa počíta v zmluve v súvislosti s presadzovaním práv duševného vlastníctva v digitálnom prostredí, by viedli k monitorovaniu správania užívateľov internetu a ich elektronickej komunikácie prostredníctvom internetu. Tieto opatrenia veľmi rušivo zasahujú do súkromnej sféry jednotlivcov, a ak sa nebudú správne uplatňovať, môžu zasahovať do ich práv a slobôd, okrem iného do práv na ochranu súkromia a údajov a na zachovanie dôverného charakteru ich komunikácie.

70. Je potrebné zabezpečiť, aby akékoľvek opatrenie na vymáhanie práv v internetovom prostredí, ktoré sa bude vykonávať v rámci EÚ v dôsledku uzavretia dohody ACTA, bolo nevyhnutné a primerané vo vzťahu k cieľu presadzovať práva duševného vlastníctva. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov zdôrazňuje, že opatrenia, ktorých výsledkom bude neselektívne alebo rozsiahle monitorovanie správania užívateľov internetu a/alebo ich elektronickej komunikácie, so zreteľom na nepodstatné neziskové porušovanie práv malého rozsahu, budú neprimerané a v rozpore s článkom 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv, článkami 7 a 8 Charty základných práv a so smernicou o ochrane údajov.

71. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov má okrem toho konkrétne obavy v súvislosti s niektorými ustanoveniami dohody, predovšetkým:

- dohoda je nejasná v otázke rozsahu opatrení na presadzovanie práva v digitálnom prostredí, ktoré sú uvedené v článku 27, a v tom, či sú zamerané iba na rozsiahle porušovanie práv duševného vlastníctva. Pojem „na obchodnej úrovni“ v článku 23 dohody nie je dostatočne presne vymedzený a činnosti súkromných užívateľov vykonávané na osobné a neziskové účely nie sú výslovne vyňaté z rozsahu tejto dohody,
- pojem „príslušné orgány“ poverené právomocou vydávať súdne príkazy podľa článku 27 ods. 4 dohody je príliš vágny a neposkytuje dostatočnú istotu, že odhalenie osobných údajov o údajných porušovateľoch bude prebiehať výlučne pod kontrolou súdnych orgánov. Navyše ani podmienky, ktoré musia splniť nositelia práv na vydanie takého súdneho príkazu, nie sú uspokojivé. Tieto nejasnosti môžu mať mimoriadny vplyv v prípadoch žiadostí od zahraničných „príslušných orgánov“ voči poskytovateľom internetových služieb so sídlom v EÚ,
- mnohé opatrenia dobrovoľnej spolupráce pri presadzovaní práva, ktoré by sa mohli uplatňovať podľa článku 27 ods. 3 dohody, by viedli k spracovávaniu osobných údajov poskytovateľmi internetových služieb, ktoré by presahovalo rámec vymedzený právnymi predpismi EÚ,
- dohoda neobsahuje dostatočné obmedzenia a záruky týkajúce sa zavádzania opatrení, ktoré povedú k rozsiahlemu monitorovaniu sietí elektronickej komunikácie. Predovšetkým sa v nej nestanovujú záruky ako dodržiavanie práv na ochranu súkromia a údajov, účinná súdna ochrana, riadny proces a dodržiavanie zásady prezumpcie nevinu.

V Bruseli 24. apríla 2012

Giovanni BUTTARELLI
Asistent európskeho dozorného úradníka pre
ochranu údajov